

הדרך הישרה

"דרך הישרה... היא הדרך
שהורו רבותינו נשיאינו הקדושים"

(אגרות קודש חט"ו ע' שטז)

גליון י"ח • כ"ד טבת תשע"ג

סדר נכון בעבודת ה'

ועד"ז מבואר בנוגע למעלת "מנהג ישראל", בדוגמת המנהג ד"הקפות" – שענין זה נמשך מבחי' נעלית יותר שלא ניתן להכתב אפילו בתושבע"פ, ולכן הרי זה רק "מנהג". ועפ"ז מבואר גודל השמחה דהקפות וכו'.

והנה, ישנם כאלו שהבינו ענין זה באופן מוזר ביותר – היפך השו"ע – באמרם שעפ"ז יוצא שעיקר תכליתו של יהודי הרי זה ענין ההקפות, וכל שאר הענינים הם טפלים בלבד כו'.

ועפ"ז רצו הם לומר שכאשר ישנם ב' אפשרויות: שמיעת תקיעת שופר ללא ברכה, או שמיעת הברכה ללא שמיעת תקיעת שופר – עדיף לשמוע את הברכות מאשר לשמוע תקיעת שופר, כי תקיעת שופר היא מן התורה, והברכות הן מדרבנן, והרי ישנה מעלה בדברי סופרים לגבי דברי תורה. ועד"ז כאשר ישנם ב' אפשרויות: להתפלל תפלת מוסף, שהיא כנגד הקרבנות, וקשורה עם ניסוך היין כו', או ללכת להקפות – צריכים לעזוב את כל שאר הענינים ולרוץ ל"הקפות", מאחר שה"מנהג" ד"הקפות" הוא נעלה יותר מכל שאר הענינים, הן ענינים מן התורה, והן ענינים שמדברי סופרים.

הנה סברא זו היא סברה "פראית", ובאה כתוצאה מלימוד בדרך עקלתון כו' – מאחר שזהו היפך השו"ע לגמרי! בודאי שקיום מצור מן התורה קודם לקיום מצוה מדרבנן, וקיום מצוה מדרבנן קודם לקיום מצוה מדרבנן, ולאידך – אין זה בסתירה להמבואר אודות גודל המעלה דדברי סופרים לגבי דברי תורה, וגודל המעלה ד"מנהג ישראל" לגבי כל הענינים, כדלקמן.

והביאור בזה:

כללות עבודת בני' היא – לעשות לו ית' דירה בתחוננים. והנה, כללות ענין הדירה נעשה ע"י עצים ואבנים ועפר, שע"ז בונים את הרצפה והכתלים והגג. ולאחרי בנין הדירה עצמה, צריכים להשתדל שהדירה תהי' נאה, כראוי ומתאים לכבודו של מלך מלכי המלכים הקב"ה. וכדי שהדירה תהי' נאה – מקשטים אותה עם ציורים ופרחים, זהב וכו'. ובדוגמת ביהמ"ק שעליו נאמר "מי שלא ראה בית המקדש בבנינו, לא ראה בנין מפואר מעולם" (סוכה נא, ב).

כששומר את סדר התורה או התורה מנהגת אותו
• כשמחמיר מעצמו יבוא להקל בתורה ח"ו

זאת התורה אדם. כמו שיש באדם ראש וגוף ורגלים כמו"כ יש במצות קלות וחמורות והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה ומ"מ החמורה קודמת להזהר בה אשר ע"כ היא נק' חמורה אלא שחכמינו ז"ל הזהירו מאד להזהר ג"כ גם במצוה קלה כמו בחמורה ועכ"פ צריך לידע איזה קלה ואיזה חמורה.

וזהו כשהאדם קרוב אל האמת והתורה מנהגת אותו אבל כשנופל אצלו נעשה אצלו הקל חמור והחמור קל, ומכ"ש כשנופל ויורד מכל התורה שאז תופס חומרא אשר לא כתובה כלל בתורה, וכנגד זה יורד מחומרות התורה ומיקל בתורה ח"ו.

ומזה תבין היודי [דרבינו נסים] אשר [החמרת] הקלתי [ואשר הקלת] החמרתי, ולכאורה מה פשעו ומה חטאתו בזה. ועם הנ"ל יובן שתפס חומרא שלא כדת של תורה, מוכרח הוא שירד ממדרגות התורה ונופל ממנה, ובודאי קל הוא שמיקל בה מצד אחר במה שהחמירה תורה (וזהו אמרם בירושלמי לא דיך כו' [מה שאסרה לך התורה אלא שאתה מבקש לאסור עליך דברים אחרים]) ע"כ וד"ל.

מאמרי אדה"ז הקצרים פ' חקת ע' פז

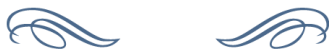
להקפיד על סדר העדיפויות הכתוב בשו"ע

מבואר בדרושי חסידות שישנה מעלה בניסוך המים לגבי ניסוך היין – אע"פ שניסוך היין מפורש בתושב"כ, ואילו ניסוך המים נאמר בתושבע"פ, הלכה למשה מסיני. ואדרבה – היא הנותנת: מאחר שניסוך המים נעלה יותר מניסוך היין, לכן לא נכתב הענין דניסוך המים בתושב"כ, כי הוא נמשך מבחי' נעלית כזו שלא ניתנה להכתב בתושב"כ. וזהו גם כללות הענין דערבים עלי דברי סופרים יותר מדברי תורה. ולכן ישנו שכר מיוחד על העבודה ד"קדש עצמך במותר לך".

”ע”י הידור במה שאינו נוגע כ”כ נתפסים לוותר על ענין שמחוייבים בו”

... ומ”ש אודות תיקון וכו’, הרי כבר דבר בזה עם כ”ק מו”ח אדמו”ר, ובכלל הוא ע”ד המבואר בקונטרס התפלה שע”י הידור במה שאינו נוגע כ”כ נתפסים לוותר על ענין שמחוייבים בו...

אג”ק חי”ד מכ’ ד’תשנו



צריך להיות סדר של קדימה ואיחור

ש”פ וירא, כ’ מ”ח, תש”מ

בשעת מ’דארף ארויסנעמען א הוראה אין עבודת ה’, קען מען ניט ארויסנעמען א הוראה פון אלע ענינים בבת אחת, נאר עס מוז זיין א סדר פון קדימה ואיחור.

וואס אע”פ אז ”מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה”, ובפרט לויטן פתגם הידוע פון בעל יום ההולדת אז איצטער דארף זיין די עבודה אין אן אופן פון ”חטוף ואכול חטוף ושת”י”, אז יעדער ענין וואס עס מאכט זיך צו טאן, דארף מען דאס גלייך טאן, און ניט טראכטן אז אפשר דארף דער סדר העבודה זיין באופן אחר, וואס עפ”ז קומט אויס אז ס’איז ניטא קיין ענין של קדימה ואיחור –

איז עס אבער געזאגט געווארן בשעת עס מאכט זיך אים א געוויסער ענין (א סימן – אז מ’שטעלט אים צו דעם ענין) צו טאן, איז דעמולט דארף זיין ”חטוף ואכול חטוף ושת”י”; אבער ווען עס זיינען דא כו”כ ענינים וועלכע ער דארף טאן, ובפרט ווען מ’טראכט זיך אריין און מ’זוכט אויף וועלכע ענין אפצושטעלן זיך און אפ’לערנען דערפון א הוראה אין עבודת ה’ – איז פארשטאנדיק, אז דעמולט קען מען ניט טראכטן וועגן אלע ענינים צוזאמען, נאר עס דארף אין דערויף זיין אן ענין של קדימה ואיחור.

לקו”ש ח”כ ע’ 389

מדברי חז”ל

החיד”א

לא בשביל אמירת סליחות יתפלל תפלה שלא בזמנה ויישן בתפילין, כי יצא שכרו בהפסדו, וטוב לו שיתפלל כהוגן ולא יאמר סליחות.

זה עיקר העבודה לשמור העיקרים ולהוסיף, לא לזלזל בעיקר ולקיים התוספת.

מורה באצבע לחיד”א אות רמ”ה-רמ”ו

והנה, כאשר יבוא משהו וישאל: במה עדיף להתעסק – בבנין הדירה עצמה, או בעשיית קישוטים והפרחים וכו’? – יאמרו לו, שלכל לראש צריך להיות בנין הדירה עצמה, ורק אח”כ אפשר להוסיף בזה קישוטים וכו’. ומובן בפשטות שאין כל תועלת בעשיית קישוטים וכו’ כאשר הדירה עצמה אינה בנוי’.

ועד”ז מובן בנוגע לעבודה הרוחנית דבנ”:

עשיית עצם הדירה היא ע”י קיום המצוות שהם מן התורה כו’, שע”ז בונים את הדירה עצמה, בדוגמת בנין הדירה ע”י עצים ועפר. וע”י קיום המצוות באופן של הידור כו’, כולל הדייק במנהגי ישראל כו’ – נפעל ענין הנוי והיופי שבדירה, בדוגמת הנוי שע”י קישוטים ופרחים כו’. אבל לאידך – ישנה מעלה במנהגי ישראל כו’ לגבי ענינים מן התורה כו’, בדוגמת המעלה שיש בדירה נאה ומקושטת לגבי דירה שאינה מקושטת.

תו”מ תשמ”ב ח”א ע’ 264



לקיים את כל השו”ע ולא להדגיש רק דין מסויים

טוענים שישוּב ארץ ישראל הוא מצוה, ואם אינו מצוה, הרי זה הידור מצוה. הנה יש על זה כמה תשובות...

ישנם מצוות שלכל הדעות הם מצוות, ובהם גופא ישנם קלות שבקלות, קלות, חמורות, וחמורות שבחמורות. וא”כ, כאשר מניחים את כל המצוות הצדה, ונאחזים (מ’כאפט זיך אן”) במצוות ישוב ארץ ישראל, אשר, לכל לראש יש פלוגתא אם היא במנין המצוות בכלל, ושנית, יש פלוגתא אם זוהי מצוה לכל בני ישראל שכולם חייבים לקיימה, כנ”ל – הנה כאשר מניחים הכל הצדה, ונאחזים רק בענין זה, הרי זה סימן שמהו כאן אינו כשורה (”עפעס איז דא ניט גלאטיק”).

ובפרט כאשר רואים שאצל אחרים הרי זה עוד מחליש קיום המצוות – הרי זה סימן שענין זה בא מהצד השני.

הרבי (מהורש”ב) נ”ע אמר שהיצר הרע מתלבש לפעמים באיצטלא של משי (”א זיידענע זשופיצע”), עד שאי אפשר להכיר אם זה ירא שמים זקן (”אן אלטער ירא שמים”), או היצר הרע הזקן (”דער אלטער יצר הרע”). והדרך היחידה להבחין היא מהתוצאות בפועל ממש, שבענין זה – פועל ממש – אי אפשר לרמות את עצמו.

אם רואים שע”ז ששומעים לטענותיו נעשים אדוקים יותר (”פרימער”) בפועל ממש, מתפללים יותר, לומדים יותר, מונחים פחות בעניני עולם הזה וחושבים יותר ויותר אודות הקב”ה – הרי זו ראי’ שכאן מדבר החסיד הזקן (”דער אלטער חסיד”); אבל כאשר רואים שע”ז ששומעים לטענותיו הנה בפועל ממש נעשה חלישות בתורה ומצוות – הרי זו ראי’ שכאן מדבר היצר הרע, אלא מאי, הוא לבוש באיצטלא של משי – הנה איצטלא זו גזולה היא בידו, כלומר, שמלבד כל הענינים עובר הוא עבירה נוספת, שמנצל ענין של קדושה, ובו גופא רוצה לנגד חס ושלוש.

תו”מ חי”ד ע’ 189